

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 7. junija 1856.

Dober svét gospodarjem.

Že v 29. listu od 9. aprila smo v „novičarji“ svarili naše gospodarje, naj se ne dajo zapeljati, da bi kupovali za svojo živino tisti zdravilni prah (štupo), kterega neki Kwizda v Korneuburgu priporoča za mnogoverstne bolezni. Danes jim damo v poterj, je onega svarila vediti, kar je sl. ministerstvo notrajnih oprav 2. dan t. m. pod številko 12241/348 naši kmetijski družbi pisalo.

„C. k. višje armadno poveljstvo — se glasi to pismo — je ukazalo vodstvu dunajske živinozdravnišnice, naj tisti korneuburški zdravilni prah za živino (Korneuburger Viehpulver), kateri se sedaj po mnogih štacunah ljudém ponuja in kterega celó dr. Raudnic v posebnih bukvicah priporoča, natanko preišče, poskusi in potem pové: kaj meni od zdravilne moči tega praha. Vodstvo imenovane zdravnišnice je kemiško razkrojilo ta prah in našlo, da nič družega ni kot zgolj dobičkarija, ktera nevedne in vražne gospodarje na limance lovi; nevaren je pa ta prah pri hudih in kužnih boleznih še posebno za to, ker ljudjé, ko se zanašajo na pomoč onega praha in ga rabijo pri tistih boleznih, naj bolji čas zamudijo, v katerem bi bilo utegnili pravo zdravilo pomagati. — Naj to kmetijska družba okliče gospodarjem, da ne bojo kupovali praznega praha.“

Iz občnega zbora c. k. kmetijske družbe

v Ljubljani 7. maja.

(Dalje.)

Da se brez obotavljanja občinski pašniki (gmajne) hitro razdelé, je treba, da se razdelitev ta zapové, tako, da v enem letu naj bi bili vsi občinski pašniki razdeljeni, razun tistih, ki so za ovčjo pašo potrebni spoznani. Da pa se razdelitev pašnikov ukaže, kjer je lastniki še niso tako deleč prinesli, da bi svoj dobiček sami spoznali in se sami za razdelitev potegnili, ni nič novega; že slavna cesarica Marija Terezija je 5. listopada 1768 oklicala ukaz po cesarstvu, da vsi občinski pašniki (gmajne), naj so lastnina samih kmetov ali pa kmetov in grajšakov skupaj, se morajo v enem letu razdeliti in vsakemu njegov kos (part) odločiti; za razdeljeni svet se skozi 10 let ni plačeval višji zemljišni davek kakor poprej za pašnik, in skozi 30 let se ni od njega nobena desetina odraštovala. Škoda, da postava ni skozi in skozi obveljala, zakaj sedaj bi bilo naše cesarstvo že za veliko milijonov bogatejše. Leta 1808 je prišla namreč postava, naj cesarske gosposke ne silijo lastnikov h razdelitvi, ampak naj jim le, kar naj več morejo, svetujejo, da to storé. Od tistega časa pa je zaostala razdelitev, zakaj dober svét premore kaj le pri pametnih in previdnih gospodarjih; kjer pa pameti in prevdarka ni in namesti tega gospodari le terma in svojeglavnost, tam ne pomaga nič, ako bi sam Bog na serce govoril takim ljudém. „Če ni naše, naj nam skažejo, da ni; če je pa naše, naj nas pusté, da delamo kakor sami hočemo!“ — to je tisti izgovor, kateri je, kakor je gosp. Samaša v današnjem zboru povedal, tudi več let zaval razdelitev pašnika v

okolici ljub. Če jih nagaja le malo, ne gré razdelitev tako hitro od rok, kakor bi bilo prav in treba.

Po vsem tem, ko je dr. Bleiweis dokazal, da se zamore po ti poti na Notrajnskem več rodovitnega sveta pridobiti, je nasvetoval: naj kmetijska družba prosi sl. deželno poglavarstvo, da zapové v enem letu razdelitev občinskih pašnikov, razun tistih, ki so za ovčjo pašo potrebni, kakor postava od leta 1768 velevala, in naj bi se razdeljenemu in obdelovanemu svetu za vsaktere pridelke zastran zemljišnega davka naklonile tiste polajšave, ki jih je gori omenjena postava dovolila.

Ko se je po ti poti pridobilo Notrajncem več rodovitne zemlje, je pa treba misliti na to, kako se more rodovitnost njena povzdigniti, zakaj s samo pridobljeno zemljo je še malo pridobljenega, ako se ji ne pomaga k večji moči, da je v stanu več roditi. Ali tudi to bo na Notrajnskem mogoče, kadar se bo tisti kapital, kterega zdaj neizrečeno veliko v zgubo gré domá in na cesti, obrnil na polje in senožeti — in ta kapital je gnoj. Kar zadeva njegovo zgubo po cesti, bo železnica sama ji vprihodnje konec storila, — kar pa se tiče potrate domá, ji zamorejo pametno napravljene gnojniša in straniša (skreti) v okom priti. Te dvé poti ste gotovi, da se bo sedaj zametovani kapital na dobre činže nakladal in velik dobiček kmetovavcem donašal. So že tudi na Notrajnskem umni gospodarji, ki vejo z gnojem dobro ravnati in tako dobro kakor povsod, — al sila veliko jih je, ki od tega, kar je „duša kmetijstva“ nimajo nobenega zapopadka, — živa priča tega je, da veliko veliko kmetov na Notrajnskem še gnojniš nima, da gnoj, kadar ga iz hleva spravijo, namečejo k hlevu ali hiši, ali ga pa veržejo na pot pri hlevu, da ga dež izpera in sonce prepeka. Tudi straniš (skretov) za ljudí pri več hišah ni, in ternovsko-bistriška podružnica po pravici pravi, da to ni le gotova škoda za poljodelstvo, temuč je tudi škodljivo zdravju in pa samo po sebi nespodobno. Ni tedaj čuda, da je lani v tem kraju kolera tako huda in terdovratna bila, ker skušnje po mnogih krajih pričajo, da ravno v blatu za kolero bolnih ljudí, ako se ne pospravlja in smrad ne zatiruje, tiči naj več kužnine.

Treba tedaj — je rekel govornik — da, gledé na poljodelstvo, zdravje in spodobnost, se napravijo povsod gnojniša in straniša, in zatorej naj bi se sl. deželno poglavarstvo prosilo, naj bi ukazalo: da v enem letu mora vsak kmetovavec gnojniše in vsak hišni gospodar straniše napraviti; ako ga ne napravi, naj se kaznuje za 10 gold. v dnarjih. — Kmetijska družba naj bi pa v tisučerih iztisih razdelila po Notrajnskem poduk umne naprave gnojnišč, in gospodarju, ki bi prvi v svoji fari napravil tako gnojnišče, naj bi se podelili v darílo trije tolarji. Darila te bi se utegnile plačevati iz gori imenovanega kazenskega dnarja, ali pa iz kakega drugega zaklada. Darila za umno napravljene gnojniša niso nič novega in se delijo v marsikterih deželah, kjer hočejo kmetijstvo krepko na noge spraviti.

(Dalje sledi.)